

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2009

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet
Rådhuspladsen 45-47, 4. sal
1550 København V
Telefon 33 12 13 20
Telefax 33 12 10 77
www.procesbevillingsnaevnet.dk

Fotograf:

Per Johansen

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 2003 til 2008 kan findes på
<http://www.domstol.dk/Procesbevillingsnaevnet/årsberetninger>

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat.....	5
1.1. Nævnets etablering.....	5
1.2. Nævnets afdeling for apptilladelser	6
1.3. Nævnets afdeling for fri proces	7
1.4. Nævnets sekretariat	8
2. Sagsbehandling.....	10
2.1. Forberedelse af nævnsbehandlingen	10
2.2. Nævnsbehandling	11
2.3. Underretning og aktindsigt	12
3. Nævnets virksomhed i 2009 i afdelingen for apptilladelser	14
3.1. 2. instansbevillinger i civile sager	19
3.1.1. Ankesager	19
3.1.2. Kæresager	19
3.2. 3. instansbevillinger i civile sager.....	20
3.2.1. Ankesager	20
3.2.2. 3. instansbevillinger i civile kæresager.....	21
3.3. 2. instansbevillinger i straffesager	22
3.3.1. Tiltaltes ansøgninger.....	22
3.3.2. Anklagemyndighedens ansøgninger.....	23
3.4. 3. instansbevillinger i straffesager	23
3.4.1. Ankesager	23
3.4.1.1. Tiltaltes ansøgninger om anke	24
3.4.1.2. Anklagemyndighedens ansøgninger om anke	25
3.4.2. Kæresager.....	25
4. Konkrete sager, hvori der i 2009 er truffet afgørelse i nævnets afdeling for apptilladelser.....	26
4.1. Civile sager.....	26
4.1.1. Civile ankesager	26
4.1.2. Civile kæresager	29
4.2. Straffesager	31
4.2.1. Anke i straffesager.....	31
4.2.2. Kære i straffesager	37
5. Nævnets virksomhed i 2009 i afdelingen for fri proces.....	39
5.1. Fri proces til sager i 1. instans	40
5.1.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	40
5.1.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328.....	41
5.1.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.....	43
5.1.4. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	43

5.2. Fri proces til appelsager	44
5.2.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325	44
5.2.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	44
5.2.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.	45
5.3. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse	45
5.4. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.....	45
6. Konkrete sager, der er afgjort i 2009 i afdelingen for fri proces	46
6.1. Processuelle spørgsmål.....	46
6.1.1. Hjemmel/procesrisiko	46
6.1.2. Kompetence.....	47
6.1.3. Afvisning som følge af for sent søgt	48
6.1.4. Sagen forligt	49
6.2. Retsplejelovens § 325.....	49
6.3. Retsplejelovens § 328	50
6.3.1. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, udsigt til medhold	50
6.3.2. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn m.v.....	51
6.3.3. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, strafbart forhold	51
6.3.4. Retsplejelovens § 328, stk. 3.....	52
6.3.5. Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager.....	52
6.4. Retsplejelovens § 331.....	53
6.4.1. Tilbagekaldelse - § 331, stk. 6.....	53
7. Litteratur om appeltilladelser	55
8. Litteratur om fri proces	57
9. Bilag	58
9.1. Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet.....	58
9.2. Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet.....	59
9.3. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse i 2009	62
9.4. Bestemmelser om begrænset appeltilladelse til Højesteret.....	68
9.4.1. Lov nr. 536 af 26. maj 2010 om ændring af retsplejeloven mv.	68
9.4.2. Procesbevillingsnævnets pressemeddelelse af 23. juni 2010.....	69
9.5. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces	70
9.6. Bekendtgørelse nr. 1116 af 21. november 2008 om fri proces	74

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat

1.1. Nævnets etablering

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 forestået behandlingen af ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces).

Procesbevillingsnævnet består pr. 1. januar 2007 således af afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces.

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun vil kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers kræves nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningsager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med

appeladgang til landsretten. Anke til Højesteret kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Kapitlet er medtaget som bilag 1 til årsberetningen. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er senest blevet ændret i 2007 med virkning fra 1. januar 2008. Den nugældende forretningsorden er bekendtgjort i Lovtidende ved bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007. Forretningsordenen er medtaget som bilag 2 til årsberetningen.

Som bilag 3 er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der i 2009 gav hjemmel for meddelelse af apeltilladelse. Det kan oplyses, at der med virkning fra 1. juli 2010 er indført hjemmel til at meddele begrænset bevilling. Som bilag 4 er medtaget de bestemmelser i ændringsloven til retsplejeloven, der giver hjemmel til at meddele begrænset bevilling samt nævnets pressemeddelelse af 23. juni 2010.

Som bilag 5 er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. Bilag 6 til årsberetningen er bekendtgørelse 1116 af 21. november 2008 om de økonomiske betingelser for fri proces.

1.2. Nævnets afdeling for apeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for apeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Universitetslæreren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 31. december 2009 af følgende 5 medlemmer:

- Højesteretsdommer Marianne Højgaard Pedersen (formand)
- Landsdommer Marie Mikkelsen
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Søren Stenderup Jensen
- Professor Torsten Iversen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Jon Stokholm
- Landsdommer Arne Brandt
- Byretsdommer Steen Friis Nielsen
- Advokat Jakob Juul
- Advokat Lars Lindhard
- Professor Lars Bo Langsted

For tiden er det almindeligt, at nævnets formand (højesteretsdommeren) ikke søger genbeskikkelse efter de to år, men at de øvrige medlemmer virker i fire år.

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der pr. 1. januar 2010 sket en delvis udskiftning af medlemmer og suppleanter, således at højesteretsdommer Jon Stokholm er formand, højesteretsdommer Poul Dahl Jensen er suppleant, professor Lars Bo Langsted er ordinært medlem, og professor Vibe Ulfbeck er indtrådt som suppleant.

1.3. Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeriet fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2009 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Elisabeth Mejnertz (afdelingsformand)
- Byretsdommer Charlotte Elmquist
- Advokat Christian Alsøe

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Henrik Bloch Andersen
- Byretsdommer Poul Erik Nielsen
- Advokat Pernille Backhausen
- Advokat Tove Dahl
- Advokat Helle Lokdam

1.4. Nævnets sekretariat

Procesbevillingsnævnet bistås af et sekretariat, der antages af nævnets formand, jf. forretningsordenens § 1, stk. 3.

Sekretariatet bestod pr. 31. december 2009 af følgende:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Chefkonsulent Lisbeth Feldvoss
- Chefkonsulent Lone Kjær
- Fuldmægtig Peter Juul Agergaard
- Fuldmægtig Johanna Bach-Frommer
- Fuldmægtig Nanna Bolund
- Fuldmægtig Maibrit Friborg Davidsen
- Fuldmægtig Louise Falkenberg (orlov)
- Fuldmægtig Anne Kirstine Gørtz
- Fuldmægtig Stine Harkov Hansen
- Fuldmægtig Mette Kildegaard Hansen (orlov)
- Fuldmægtig Mia Staal Klintrup
- Fuldmægtig Rune Raun-Abildgaard
- Fuldmægtig Ulrich Vorstrup Rasmussen
- Fuldmægtig Morten Schroll
- Fuldmægtig Nina Svanborg
- Fuldmægtig Vibeke Østergaard Tarpgaard

- Fuldmægtig Katrine Gondolf Trebbien
- Kontorfuldmægtig Pernille Kær Jensen (orlov)
- Kontorfuldmægtig Helene Glade Nielsen
- Overassistent Louise Christensen
- Overassistent Johanna Joensen
- Servicemedarbejder Pia Møller Schilder
- Stud. jur. Desiré Dyveke Palsbøll
- Stud. jur. Eliza Lozan

2. Sagsbehandling

2.1. Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

Procesbevillingsnævnet accepterer, at en ansøgning eller klage alene fremsendes pr. telefax eller e-mail. En ansøgning eller klage, der sendes pr. telefax eller e-mail, skal ikke (nødvendigvis) følges op af en original ansøgning eller klage.

Ansøgninger eller klager skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, ansøgnings- eller klagefristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3, 1. pkt.

Sekretariatet underretter efter forretningsordenens § 4 ansøgeren eller klageren om modtagelse af henvendelsen. En nærmere orientering om behandling af sager i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de bliver modtaget.

Ved ansøgninger om appeltilladelse tilstræber sekretariatet at gøre ansøgere opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Procesbevillingsnævnet medvirker som altovervejende hovedregel ikke ved oplysningen af de sager, der forelægges for nævnet.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden afgør efter forretningsordenens § 5, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

2.2. Nævnsbehandling

Nævnets afgørelser i afdelingen for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7.

I begge nævnets afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, og § 14, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for apeltilladelser har ikke i øvrigt fundet det hensigtsmæssigt at benytte den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden henholdsvis afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinier, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for apeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

2.3. Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17 ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. På begæring oplyses, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende apeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen.

I sager vedrørende apeltilladelser bliver der tillige givet underretning til den eller de retter, der har truffet afgørelse i sagen. Hvis der meddeles tilladelse til anke eller kære til Højesteret, underrettes – som udgangspunkt – udgiver af Ugeskrift for Retsvæsen, Thomson Reuters Professional A/S.

I sager vedrørende fri proces bliver der tillige givet underretning til Civilstyrelsen.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af apeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger. Begæring om indsigtstret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter lovens §§ 31-34.

3. Nævnets virksomhed i 2009 i afdelingen for appeltilladelser

Nævnet har i 2009 afholdt 39 møder i afdelingen for appeltilladelser.

Den 1. januar 2009 var 153 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2009 modtaget 1.289 sager.

Nævnet modtog i 2007 1.158 og i 2008 1.261 sager. Selv om antallet af modtagne sager i 2008 og 2009 var større end i 2007, er det endnu for tidligt at vurdere, hvilken effekt Domstolsreformen på længere sigt vil få på antallet af sager om appeltilladelser. Som følge af, at flere sager skal have bevilling for at kunne blive behandlet af Højesteret, må der imidlertid forventes en yderligere stigning.

1.267 sager er blevet afsluttet i 2009. Der er herefter ved årets udgang 175 uafsluttede sager.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag, og de er således ikke inkluderet i disse tal.

190 sager er blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2009 afgjort 1.077 sager, der fordeler sig således:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	78	86	23	187
3. instans civile sager	69	419	37	525
2. instans straffesager	29	51	16	96
3. instans straffesager	37	216	16	269

Sagerne fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	19	38	11	68
2. instans civile sager (kære)	59	48	12	119
3. instans civile sager (anke)*	29	208	9	246
3. instans civile sager (kære)**	40	211	28	279
2. instans straffesager	29	51	16	96
3. instans straffesager (anke)	28	129	13	170
3. instans straffesager (kære)	9	87	3	99

*I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse. Det gælder særskilt anke af sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne og Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5.

** I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte sager, bevillinger mv. i årene 2007 til 2009 fremstår således:

	2007	2008	2009
Antal Afgjorte sager	1.059	1.099	1.075
2. instans civile sager	168	160	187
Bevillinger	65	70	78
Realitetsafslag	81	70	86
Fristafslag	22	20	23
3. instans civile sager*	464	542	525
Bevillinger	42	80	69
Realitetsafslag	392	421	419
Fristafslag	29	41	37
2. instans straffesager	114	100	96
Bevillinger	38	30	29
Realitetsafslag	69	53	51
Fristafslag	7	17	16
3. instans straffesager	312	297	269
Bevillinger	36	50	37
Realitetsafslag	249	226	216
Fristafslag	27	21	16

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og karettilladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i årene 2007 til 2009 har givet følgende resultat:

	2007	2008	2009
3. instans civile sager (anke)			
Ansøgninger efter rpl. § 371*	192	234	213
Bevillinger efter rpl. § 371*	19	40	28
Bevillingsandel i hele procent	10 %	17 %	13 %
Ansøgninger efter rpl. 368, stk. 5**	10	13	24
Bevillinger efter rpl. 368, stk. 5**	3	1	1
Bevillingsandel i hele procent	30 %	8 %	4 %
3. instans civile sager (kære)			
Ansøgninger	232	254	251
Bevillinger	20	39	40
Bevillingsandel i hele procent	9 %	15 %	16 %
3. instans straffesager (anke)			
Ansøgninger	185	170	157
Bevillinger	15	28	28
Bevillingsandel i hele procent	8 %	16 %	18 %
3. instans straffesager (kære)			
Ansøgninger	100	106	96
Bevillinger	21	22	9
Bevillingsandel i hele procent	21 %	21 %	9 %

*I disse rubrikker er medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til anke til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 371, er, at sagen er af principiel karakter:

- Retsplejelovens §§ 475, 475 i og 665, stk. 1.
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371.
- Dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 371.
- Grønlands retsplejelov.
- Færøernes retsplejelov.

** Efter retsplejelovens § 368, stk. 5, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2008 (425 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	36 %
Under 6 uger	57 %
Under 8 uger	72 %
Under 10 uger	85 %
Under 12 uger	90 %
Under 14 uger	94 %
Under 16 uger	96 %
Alle	100 %
Antal sager i alt (337)	

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser er for oktober kvartal 2009 på 6,3 uger. Der er tale om et fald på næsten 0,3 uger i forhold til 2008, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 6,6 uger. Der er for 2008 og 2009 tale om et markant fald i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i forhold til tidligere år i afdelingen for appeltilladelser.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil i 2010 fortsat have fokus på sagsbehandlingstiden.

Antallet af modtagne sager i 2008 og 2009 var lidt mere end 100 flere end 2007. Selve implementeringen af politi- og domstolsreformen i 2007 var meget ressourcekrævende og medførte midlertidige sagspukler hos anklagemyndigheden og i retterne. Denne udvikling synes nu at vende med deraf følgende afsmittende effekt på antallet af ansøgninger om appeltilladelse. Reformerne forventes at slå fuldt igennem i forhold til Procesbevillingsnævnet inden for de kommende år. De fleste sager vil herefter alene kunne behandles af Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

I afsnit 3.1 til 3.4 er foretaget en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Der henvises i øvrigt til Procesbevillingsnævnets hjemmeside, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnet i 2009 var på 20 i begge nævnets afdelinger. Procesbevillingsnævnets nettobevilling var i 2009 ca. 20 mio. kr., der ligeledes omfatter begge nævnets afdelinger.

3.1. 2. instansbevillinger i civile sager

3.1.1. Ankesager

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 57 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 19 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	7	23
Erstatning	3	4
Lejeret	5	1
Parkeringsafgifter	1	3
Andet	3	7
I alt	19	38

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.1.2. Kæresager

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 94 ansøgninger om kæretiladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger til højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 55 sager. Herudover har nævnet i 2008 realitetsbehandlet 13 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret til landsret af afgørelser om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 4 sager. En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.2. 3. instansbevillinger i civile sager.

3.2.1. Ankesager

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 206 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 27 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	0	14
Ansættelsesret	5	6
Arveret	0	4
Erstatning, personskade	4	21
Erstatning, rådgiveransvar	1	2
Erstatning, tingsskade	3	0
Erstatning, andet	3	7
Familieret	0	15
Fast Ejendom	2	14
Forsikringsret	0	3
Forældreansvarslov	1	40
Freds- og æreskrænkelser	0	2
Immaterialret	1	1
Konkursret	0	4
Lejeret	4	22
Naboret	1	2
Retsplejelov	0	6
Andet	2	16
I alt	27	179

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2009 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 24 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans, jf. tabelnoten side 16. Bevilling blev meddelt i 1 af sagerne.
- 2 ansøgninger i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 1 af sagerne.

- 2 ansøgninger i sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, jf. retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 2 ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 1 ansøgning efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har behandlet ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 26 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.2.2. 3. instansbevillinger i civile kæresager

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet:

- 184 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Nogle af sagerne vedrører kendelser og beslutninger, der er afsagt eller truffet af landsretterne i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, jf. side 16 tabelnoten. Bevilling blev meddelt i 30 sager.
- 55 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 10 sager.
- 1 ansøgning om tilladelse til kære af landsrettens afgørelse i en skiftesag, jf. retsplejelovens § 665, stk. 3, jf. § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 8 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser i sager efter konkursloven, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 2 ansøgninger om kære tilladelse efter lov om dødsboskifte § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 1 ansøgning om kære tilladelse efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 29 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.3. 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 80 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2.

78 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 2 ansøgninger var fra anklagemyndigheden. Bevilling blev meddelt i 29 sager, heraf 27 bevillinger til tiltalte og 2 til anklagemyndigheden.

En oversigt over bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.3.1. Tiltaltes ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2009:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Freds- og æreskrænkelser	1	3
Hærværk	1	6
Overtrædelser mod tjenestemand	1	0
Tyveri	4	5
Andet*	5	3
I alt	12	17

Bevillingerne i denne kategori vedrørte bl.a. to sager om overtrædelse af straffelovens § 134 – opløb – og to sager om overtrædelse af straffelovens § 152 – videregivelse af fortrolige oplysninger.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Dyrebeskyttelse	2	0
Lov om euforiserende stoffer	1	0
Færdselslov, hastighed	0	8
Færdselslov, andet	2	15
Natur- og miljøbeskyttelse	1	1
Politivedtægt/Ordensbekendtgørelsen	2	4
Restaurationsloven	3	0
Våben og fyrværkeri	0	2
Anden særlovgivning	4	4
I alt	15	34

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.3.2. Anklagemyndighedens ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2009:

	Bevillinger	Afslag
Konkurrenceloven	1	0
Jagt- og Fiskeri	1	0
I alt	2	0

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.4. 3. instansbevillinger i straffesager

3.4.1. Ankesager

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 154 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932. 147 ansøgninger var indgivet af tiltalte, mens 7 var indgivet af anklagemyndigheden. Bevilling til tiltalte blev meddelt i 21 sager og til anklagemyndigheden i 7 sager.

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 1 sag efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke givet bevilling i sagen.

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 2 sager efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 31 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2008.

3.4.1.1. Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2009:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Berigelseskriminalitet	1	15
Drab	1	2
Falsk forklaring eller anklage	0	1
Overtrædelser mod tjenestemand	0	2
Overtrædelse af vilkår	0	2
Opløb mv.	0	2
Narkotika	3	4
Personfarlig kriminalitet*	1	21
Røveri	0	3
Sædelighedsforbrydelser	1	12
Udvisning	4	9
Andet	2	9
I alt	13	82

*Inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelser mod tjenestemand.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Arbejdsmiljø	0	1
Dyrebeskyttelse	0	1
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgelse	0	13
Færdselslov*	5	17
Natur- og miljøbeskyttelse	0	2
Told, skat og afgifter	0	3
Udlændingeloven	1	1
Våben og fyrværkeri	2	1
Anden særlovgivning	0	5
I alt	8	44

*Bevillingerne i denne kategori inkluderer tre sager, hvor der udover domfældelse for overtrædelse af færdselsloven tillige var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 241 – uagtsomt manddrab.

3.4.1.2. Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2009:

	Bevillinger	Afslag
Drab	1	0
Personfarlig kriminalitet	2	0
Straffeloven, andet*	2	0
Retsplejelov	1	0
Anden særlovgivning**	2	0
I alt	7	0

*Begge bevillinger i denne kategori vedrørte overtrædelse af straffelovens § 192 a, jf. våbenloven.

**Begge bevillinger i denne kategori vedrørte overtrædelse af konkurrenceloven.

3.4.2. Kæresager

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 95 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsretternes afgørelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973 og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 9 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte i 94 sager, heraf 29 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 8 sager. 1 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling. Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 1 sag. Der blev meddelt bevilling i sagen.

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 1 ansøgning om kærertiladelse efter den grønlandske retsplejelov. Ansøgningen vedrørte varetægtsfængsling. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 37 f.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne fra årene 1996-2008.

4. Konkrete sager, hvori der i 2009 er truffet afgørelse i nævnets afdeling for appeltilladelser

Årsberetningen for 2009 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i ansøgningssager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Der kan i øvrigt henvises til Procesbevillingsnævnets hjemmeside, hvor nævnet i 2008 begyndte løbende at lægge referater ud fra udvalgte sager i forbindelse med nævnets afgørelse i sagerne.

4.1. Civile sager

4.1.1. Civile ankesager

Var udførelsen af et gulvvarmeanlæg udført "fagmæssigt korrekt"?

Køberne af en fast ejendom, A og B, anlagde sag mod sælgerne, C og D, med krav om navnlig betaling for udskiftning af nogle gulvvarmerør. Kravet var foranlediget af, at gulvvarmeanlægget i en tilbygning, som ikke var godkendt til beboelse, efter A og B's opfattelse ikke var udført i overensstemmelse med lovgivningen eller ikke udført "fagmæssigt korrekt". Byretten fandt blandt andet på grundlag af skønserklæringerne i sagen, at køberne som påstået havde krav på betaling af udbedringsomkostningerne. Landsretten fandt, at B havde vidst, at to rum i tilbygningen ikke var godkendt til beboelse. På denne baggrund og med henvisning til det supplerende syn og skøn under anken fandt landsretten ikke, at det var godtgjort, at gulvvarmerørene ikke var udført fagmæssigt korrekt eller ikke var i overensstemmelse med lovgivningen. Landsretten frifandt herefter sælgerne med undtagelse af nogle for sagen mindre betydningsfulde krav. Procesbevillingsnævnet meddelte A og B tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Lyngbys dom af 6. december 2007 (BS 7/2005).

Østre Landsrets dom af 30. april 2009 (B-2634-07).

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. juli 2009 (PBN 2009-22-0080).

Er arbejdsgivers oplysninger om mistanke om et alkoholproblem hos en medarbejder omfattet af begrebet helbredsoplysning og dermed beskyttet mod videregivelse?

En medarbejder gav under en jobsamtale ved en kommune, K1, samtykke til, at K1 kunne indhente referenceoplysninger hos medarbejderens tidligere arbejdsgiver, kommunen K2. Da K1 rettede henvendelse til K2, videregav K2 oplysning om, at man havde haft mistanke om, at medarbejderen havde et alkoholproblem, og at K2 havde konfronteret medarbejderen hermed. Medarbejderen opnåede ikke ansættelse ved K1. Byretten frifandt K1 og K2 for krav om godtgørelse som følge af uberettiget videregivelse af oplysningen. Under ankesagen gjorde medarbejderen gældende, at den pågældende oplysning var en helbredsoplysning i medfør af helbredsoplysningsloven. Landsretten fandt, at der var tale om en helbredsoplysning, og at behandlingen af oplysningen var i strid med helbredsoplysningsloven. De to kommuner blev pålagt at betale en godtgørelse på hver 25.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte K1 og K2 tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret.

Retten i Helsingørs dom af 27. marts 2008 (BS 13-3-909/2006).

Østre Landsrets dom af 15. juni 2009 (B-902-08).

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. september 2009 (PBN 2009-22-0140).

Skal ændret placering af arbejdssted for to ansatte hos SKAT udløse kørselsgodtgørelse efter høj eller lav takst ved transport i egen bil mellem bopæl og nyt arbejdssted?

To ansatte ved SKAT havde som følge af ændringerne af de ansattes arbejdssted som led i omlægning af skatteadministrationen rejst krav om i varslingsperioden at modtage kørselsgodtgørelse efter høj takst ved transport i egen bil mellem bopæl og nyt arbejdssted. SKAT blev i begge sager frifundet ved byretten. De ansatte ankede til henholdsvis Vestre og Østre Landsret. Vestre Landsret fandt ikke, at den ansattes kørsel mellem sit hjem og det nye tjenestested var en tjenesterejse, og fandt derfor ikke, at SKAT var forpligtet til at stille den ansatte, som om det var en tjenesterejse til det nye arbejdssted efter tjenesterejseaftalen, eller til at godtgøre ham yderligere beløb vedrørende hans udgifter til transport. Østre Landsret fandt derimod, at den af SKAT ydede godtgørelse for transport til den ansattes nye arbejdsplads i varslingsperioden måtte anses at have hjemmel i, at den ansatte i varslingsperioden fortsat måtte anses for at have sit faste arbejdssted på den hidtidige arbejdsplads, hvorfor transporten til den nye arbejdsplads måtte anses for en tjenesterejse. Da de ansatte hidtil havde fået udbetalt høj kørselstakst under tjenesterejser, havde den ansatte i medfør af virksomhedsoverdragelsesloven derfor fortsat at have krav herpå i varslingsperioden. Procesbevillingsnævnet meddelte henholdsvis den ansatte og SKAT tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Viborgs dom af 5. maj 2008 (BS 1-1010/2007)
Vestre Landsrets dom af 4. marts 2009 (B1393-08)
Tilladelse til anke til Højesteret af 2. juni 2009 (PBN 2009-22-0811).

Københavns Byrets dom af 2. juli 2008 (BS 38A-7202/2007).
Østre Landsrets dom af 22. maj 2009 (B-2514-08).
Tilladelse til anke til Højesteret af 3. september 2009 (PBN 2009-22-0078).

Procesbevillingsnævnet har i 2009 yderligere meddelt 3 ansatte ved SKAT bevilling til anke til Højesteret i en sag om retten til kompensation for øget transporttid og øgede transportudgifter, herunder spørgsmålet om godtgørelse efter høj eller lav takst, som følge af ændret placering af arbejdssted for de ansatte hos SKAT.

Københavns Byrets dom af 26. juni 2008 (BS 31C-3699/2007).
Østre Landsrets dom af 22. januar 2008 (B-1693-08).
Tilladelse til anke til Højesteret af 7. april 2009 (PBN 2009-22-0720).

Er uenighed om skolevalg i sig selv til hinder for fælles forældremyndighed?

M og F var forældre til B, der var født i 2003. I forbindelse med B's fødsel aftalte M og F, at de skulle have fælles forældremyndighed, og siden B var 2 år, havde forældrene praktiseret en deleordning for samvær. Indtil sommeren 2009 havde B bopæl hos M. I foråret 2009 anlagde F sag mod M med påstand om, at den fælles forældremyndighed skulle ophæves og overføres til ham, subsidiært fælles forældremyndighed således at B skulle have bopæl hos ham. Baggrunden var en uenighed mellem M og F om det forestående skolevalg. M nedlagde påstand om frifindelse, således at den fælles forældremyndighed skulle ophæves og tillægges hende, subsidiært fælles forældremyndighed med bopæl for barnet hos hende. Byretten fandt, at der ikke var grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed, hvorimod landsretten fandt, at det var bedst for B, at F alene fik tillagt forældremyndigheden over B under hensyn til, at forældrene ikke kunne blive enige om skolevalg og under hensyn til forældrenes nuværende samarbejdsvanskeligheder. Procesbevillingsnævnet meddelte M tilladelse til anke til Højesteret, der stadfæstede byrettens dom. Højesteret fandt, at der ikke var oplyst om sådan tungtvejende grunde, at der var grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed, jf. forældreansvarslovens § 11, 2. pkt. Højesteret bemærkede herved bl.a., at en uenighed om skolevalg ikke i sig selv kan anses for at være udtryk for svære og uovervindelige samarbejdsvanskeligheder, og at der efter forældrenes forklaringer til brug for Højesteret var enighed mellem dem om, at B skulle fortsætte sin skolegang på den skole

ved F's bopæl, hvor han nu gik. Endvidere fandt Højesteret, at det var bedst for B at have bopæl hos M, hos hvem han havde haft bopæl indtil sommeren 2009.

Tilladelse til anke til Højesteret af 1. september 2009 (PBN 2009-23-0017).

U 2010.10 H.

4.1.2. Civile kæresager

Skulle der ske præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen i sager om tilbagebetaling af afgifter (ambi)?

I 1997-98 anlagde fire virksomheder sager mod Skatteministeriet med påstand om, at Skatteministeriet skulle anerkende, at ministeriets afslag på tilbagebetaling af arbejdsmarkedsbidrag (ambi) betalt til staten i årene 1988-1992 var ugyldige. Byretten frifandt Skatteministeriet ved dom af 16. december 2002. Ved en samtidig afsagt kendelse afviste byretten virksomhedernes anmodning om præjudiciel forelæggelse af spørgsmål for EF-Domstolen. Virksomhederne ankede dommen og anmodede landsretten om præjudiciel forelæggelse. Den 12. oktober 2009 afsagde landsretten kendelse om at anmode Domstolen besvare fire præjudicielle spørgsmål om fællesskabsrettens krav til national lovgivning om tilbagebetaling af afgifter, som er opkrævet i strid med fællesskabsretten. Med Procesbevillingsnævnets tilladelse kærede Skatteministeriet landsrettens forelæggelsesbeslutning til Højesteret og påstod kæren tillagt opsættende virkning. Virksomhederne påstod principalt afvisning af kæremålet. Højesteret udtalte bl.a., at det fremgår af EU-Domstolens dom i sag C-210/06 (Cartesio), at artikel 267, stk. 2, i EUF-Traktaten (tidligere artikel 234, stk. 2, i EF-Traktaten) ikke er til hinder for, at en afgørelse om at forelægge spørgsmål for EU-Domstolen, som er truffet af den ret, hvis afgørelser kan appelleres, fortsat er underlagt den nationale lovgivnings normale retsmidler, men at appelinstansen ikke kan omgøre forelæggelsesbeslutningen med den konsekvens, at den underordnede ret er forpligtet til at ændre, undlade eller tilbagekalde forelæggelsen. Højesteret antog, at disse principper også gælder, hvor forelæggelsesbeslutningen er truffet af en national ret, hvis afgørelser ikke kan appelleres, jf. EUF-Traktaten artikel 267, stk. 3. Højesteret fandt, at en ordning, hvorefter kære af en afgørelse om at forelægge spørgsmål for EU-Domstolen ikke kan føre til, at appelinstansen omgør afgørelsen med bindende virkning for underinstansen, ville være vanskeligt foreneligt med den danske proces- og instansordning. Flertallet fandt heller ikke noget væsentligt behov for en sådan særordning.

I konsekvens af EU-Domstolens dom i Cartesio-sagen sammenholdt med den danske proces- og instansordning kunne kæremålet ikke realitetsbehandles og blev derfor afvist. (Dissens).

Tilladelse til kære til Højesteret af 18. december 2009 (PBN 2009-22-0217 og 2009-22-0218).

U 2010.1389 H

4.2. Straffesager

4.2.1. Anke i straffesager

Strafudmåling i sag om samlivsrelateret drab

2T var i byretten og landsretten dømt for i november 2007 at have dræbt sin samlever A og for brandstiftelse efter straffelovens § 181, stk. 1. T, der på gerningstidspunktet var 42 år, og som ikke tidligere var straffet, havde kendt A i ca. fire år, og de havde samlevet siden 2006. T havde – efter at have skudt A i hovedet med en boltpistol med dødelig hjernelæsion til følge – sat ild til ejendommen, hvori A, der fortsat var i live, stadig opholdt sig. Landsretten lagde til grund, at T, da han tændte ild, indså eller anså det for overvejende sandsynligt, at A var i live, eller at T tog risikoen for, at dette var tilfældet, med i købet. A afgik ved døden som følge af røgforgiftning, og det var oplyst, at der skete skader på ejendommen for ca. 530.000 kr. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 11 år, som landsretten forhøjede til fængsel i 12 år. Procesbevillingsnævnet meddelte såvel domfældte som anklagemyndigheden tilladelse til anke til Højesteret, der enstemmigt fastslog, at en straf af fængsel i 12 år bør være udgangspunktet også i sager om drab på ægtefælle eller samlever, og at det herefter beror på en konkret bedømmelse eller straffelovens § 80-82, om dette udgangspunkt kan fraviges i formildende retning under hensyn til en særlig følelsesmæssig belastning. Højesteret udtalte, at der ved udmålingen af straffen for ægtefælle- og samleverdrab – som ved andre drab – med et udgangspunkt på 12 år skal ganske meget til, for at straffen kan nedsættes eller forhøjes med 2 år til henholdsvis 10 og 14 år. Der bør derfor efter en konkret bedømmelse også kunne ske nedsættelse eller forhøjelse til henholdsvis 11 og 13 år, når der foreligger ikke uvæsentlige formildende eller skærpende omstændigheder, som kan begrunde en sådan mellemposition. Højesteret fandt enstemmigt, at der ikke var oplyst omstændigheder, som kunne begrunde en lempelse af straffen. Et flertal fandt ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen. Højesteret stadfæstede dermed landsrettens dom på fængsel i 12 år. (Dissens for at fastsætte straffen til 13 år).

Tilladelse til anke til Højesteret af 29. maj 2009 (PBN 2009-25-0414 og 2009-25-0415).

U 2010.119 H.

Strafudmåling i to sager om overtrædelse af våbenloven ved at have henholdsvis multiværktøj og hobbyknive i en bil.

T1 og T2 var i byretten (dissens) begge idømt en bøde på 3.000 kr. for overtrædelse af våbenlovens § 10, stk. 3, jf. § 4, stk. 1. T1, der på gerningstidspunktet var 23 år og ustraffet, ved omkring kl. 9 om morgenen på en havn uden anerkendelsesværdigt formål at have været i besiddelse af et multiværktøj med integreret knivblad på 7,3 cm, der kunne fastlåses i udslået position. Multiværktøjet, der lå i handskerummet i T1's bil, brugte T1 jævnligt på sit arbejde og til reparation af bilen. I den anden sag var T2, der på gerningstidspunktet var 19 år og ustraffet, fundet skyldig ved mellem kl. 3 og 4 om morgenen ud for et diskotek uden anerkendelsesværdigt formål i sin bil at have været i besiddelse af to hobbyknive, som stammede fra hans arbejdsplads – en tankstation – hvor han anvendte dem. Anklagemyndigheden ankede begge domme til skærpende. Såvel Østre Landsret som Vestre Landsret fandt, at der ikke var særlige formildende omstændigheder, som kunne begrunde en fravigelse af det i forarbejderne til våbenloven anførte udgangspunkt om idømmelse af frihedsstraf og fastsatte straffen til fængsel i 7 dage (dissens). Begge de tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelser landsrettens domme til Højesteret med påstand om formildelse. Højesteret henviste til, at det i forarbejderne til ændringen af våbenloven i 2008 er forudsat, at der i førstegangstilfælde som ”altovervejende hovedregel” skal idømmes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel, men således at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på ”domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder”. Endvidere henviste Højesteret på, at bestemmelsen om, at der ved overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, ”under særlig formildende omstændigheder” straffes med bøde, i forarbejderne er begrundet med, at der kan forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde ”vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt”. Ved afgørelsen heraf må der tages hensyn til, at formålet med forbuddet og straffeskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet, tager kniv med, hvorimod formålet ikke har været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj. Som forhold, der skal tages hensyn til ved straffastsættelsen, henviste Højesteret bl.a. til knivens art, om den er blevet båret eller opbevaret i en bil samt tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig med en kniv uden anerkendelsesværdigt formål. Også baggrunden for, at tiltalte befinder sig i den pågældende situation og har kniven med, samt hvad der er forklaret herom og troværdigheden heraf indgår i bedømmelsen. Højesteret fandt i begge sager, at der forelå særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget frihedsstraf måtte

fraviges. Højesteret fastsatte herefter en bøde på 3.000 kr. til hver af de tiltalte og stadfæstede dermed byrettens domme.

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. september 2009 (PBN 2009-25-0064)

U 2010.789 H

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. september 2009 (PBN 2009-25-0096).

U 2010.796 H

Strafudmåling i to sager om ulovlig besiddelse af skarpladt pistol på henholdsvis offentligt sted og på bopæl omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1.

I den ene sag, hvor T1 havde været i besiddelse af en skarpladt pistol på offentligt sted, stadfæstede landsretten byrettens strafudmåling på ubetinget fængsel 1 år. Landsretten udtalte bl.a., at der i forarbejderne til den ændring af ordlyden af straffelovens § 192 a, stk. 1, hvorved også besiddelse af skydevåben på bl.a. bopælen blev omfattet af bestemmelsen, ikke er sikre holdepunkter for, at denne ændring skulle medføre, at straffen for besiddelse af et skydevåben på et offentligt tilgængeligt sted som udgangspunkt skal overstige fængsel i 1 år. I den anden sag, hvor T2 havde været i besiddelse af en skarpladt pistol med ekstra ammunition på sin bopæl, forhøjede landsretten straffen til fængsel i 1 år og 2 måneder. Anklagemyndigheden indbragte med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet begge sager for Højesteret, der tiltrådte, at både T1 og T2 var fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1. Højesteret udtalte vedrørende T2, at det måtte bero på en samlet vurdering af de foreliggende omstændigheder, om besiddelse af skydevåben på bopælen måtte anses for begået under særlig skærpende omstændigheder i straffelovens § 192 a, stk. 1's forstand, og at der herved kan lægges vægt på de momenter, der er nævnt i forarbejderne til den tidligere bestemmelse i våbenlovens § 10, stk. 2, og straffelovens § 192 a. Højesteret lagde navnlig vægt på, at pistolen var umiddelbart tilgængelig og klar til brug, og at T2 havde skaffet sig pistolen på strafbar vis. (Dissens)

I begge sager fastsatte Højesteret straffen til fængsel i 1 år med henvisning til, at der ikke forelå omstændigheder, der gav grundlag for at fastsætte en højere straf end minimumsstraffen på fængsel i 1 år. Højesteret stadfæstede derved landsrettens dom i sagen mod T1. Vedrørende T2 udtalte Højesteret, at straffen for besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted under særlig skærpende omstændigheder efter det oprindelige lovforslag til bestemmelsen skulle være fængsel i mindst 1 år. Det var i bemærkningerne forudsat, at en straf af fængsel i 1 år også skulle være udgangspunktet for den konkrete straffastsættelse i disse tilfælde. I forhold til lovforslaget blev anvendelsesområdet for straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, udvidet bl.a.

ved, at ordene ”på offentligt tilgængeligt sted” og ”med tilhørende ammunition” udgik. Der var ikke i bemærkningerne vedrørende ændringsforslaget sikre holdepunkter for, at disse udvidelser af bestemmelsens anvendelsesområde skulle medføre en forhøjelse af det i lovforslaget forudsatte udgangspunkt for straffastsættelsen på 1 år ved besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted. Højesteret nedsatte således straffen for T2 i forhold til landsrettens dom. (Dissens)

Retten i Roskildes dom af 8. august 2009 (9-4677/2009 og 4676/2009)

Østre Landsrets dom af 12. oktober 2009 (S-2387-09)

Tilladelse til anke til Højesteret af 11. december 2009 (PBN 2009-25-0131)

Højesterets dom af 25. juni 2010 (sag 319/2009)

Københavns Byrets dom af 20. august 2009 (SS 3-15635/2009)

Østre Landsrets dom af 21. oktober 2009 (S-2502-09)

Tilladelse til anke til Højesteret af 11. december 2009 (PBN 2009-25-0149).

Højesterets dom af 25. juni 2010 (sag 330/2009)

Betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten ved forsøg på spirituskørsel i forulykket bil?

T havde i spirituspåvirket tilstand (med målt promille på 1,34) været passager i en bil, der var impliceret i en færdselsulykke. Bilen var så skadet efter uheldet, at den ikke længere var funktionsdygtig. Østre Landsret fandt, ligesom byretten, at T var skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1 (spirituskørsel), ved efter ulykken at have sat sig på førersædet af bilen og drejet på tændingsnøglen, uden at bilen startede. T, der ville miste sit arbejde, hvis han ikke længere havde kørekort, blev ved landsrettens dom idømt en bøde på 28.000 kr. og frakendt førerretten ubetinget i 3 år, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, jf. § 128. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret. T nedlagde påstand om formildelse, således at frakendelsen af førerretten skete betinget efter færdselslovens § 126, stk. 2. Højesteret stadfæstede landsrettens dom, idet Højesteret udtalte, at det må forstås således, at landsretten har fundet det bevist, at T havde til hensigt at køre bilen, og at der ikke foreligger oplysninger om T's hensigt med forsøget på at køre, som giver grundlag for at anse overtrædelsen for at være begået under særlig formildende omstændigheder. Endvidere fandt Højesteret ikke, at risikoen for, at T vil miste sit arbejde, eller det i øvrigt oplyste om T's personlige forhold – på baggrund af det tilsigtede snævre anvendelsesområde for færdselslovens § 126, stk. 2 – kunne føre til, at førerretten alene skulle frakendes betinget. (Dissens).

Københavns Byrets dom af 13. marts 2009 (SS 4-22843/2008).

Østre Landsrets dom af 7. december 2009 (S-892-09).

Tilladelse til anke til Højesteret 7. december 2009 (PBN 2009-25-0095).

Højesterets dom af 4. juni 2010 (325/2009)

Fastsættelse af bødeniveauet i to sager vedrørende overtrædelse af konkurrenceloven

Der var mod to brancheforeninger rejst tiltale for overtrædelse af konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, om forbud mod konkurrencebegrænsning. I den ene sag havde brancheforeningen i nyhedsbreve og medlemsblade opfordret medlemmerne til at opkræve et særligt tillæg. I den anden sag havde brancheforeningen i sit medlemsblad vejledt om brug af mindstepriser bl.a. ved offentliggørelse af det foregående års prisstatistikker med anbefaling om anvendelse af disse med et tillæg. Der var tale om en ganske betydelig forskel i omsætningsniveauet i de to foreninger. I landsretten var foreningerne i begge sager idømt en bøde på 400.000 kr., og enkeltpersoner fra foreningernes ledelse var idømt personlige bøder på hver 15.000 kr. Anklagemyndigheden har med Procesbevillingsnævnets tilladelser indbragt begge sager for Højesteret.

Københavns Byrets dom af 1. april 2009 (SS 2-1923/2008).

Østre Landsrets dom af 3. september 2009 (S-971-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 1. december 2009 (PBN 2009-25-0100).

Retten på Frederiksbergs dom af 17. februar 2009 (SS 2-7791/07).

Østre Landsrets dom af 24. september 2009 (S-1011-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 1. december 2009 (PBN 2009-25-0114).

Strafudmåling i sag om uagtsomt manddrab i forbindelse med færdselsulykke, hvor føreren af den skadevoldende bil var faldet i søvn

T mistede under kørsel kontrollen over sin bil, idet hun uden forvarsel var faldet i søvn bag rattet, hvorefter bilen kørte over i modsatte kørebanelvdel og påkørte en modkørende bil, hvis fører blev dræbt på stedet. Ulykken fandt sted om morgenen, og T havde på ulykkestidspunktet været uden egentlig søvn i cirka et døgn. Dagen og natten forinden havde T deltaget i et heldags foreningsmøde, som endte med middag og efterfølgende selskabelighed. T havde ikke drukket alkohol, og der forelå ikke oplysninger i sagen om, at T's kørsel forud for ulykken havde været usikker eller i øvrigt påvirket af søvnmangel. Hun havde heller ikke følt sig træt. T var på ulykkestidspunktet 31 år. Hun var gift og havde 2 mindreårige børn. Byretten fandt, at T var skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 2, og uagtsomt manddrab, jf. straffelovens § 241,

og idømte T fængsel i 3 måneder, og frakendte hende førerretten i 2 år. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 10 måneder uden dog at anse kørslen for særlig hensynsløs. Landsretten tiltrådte endvidere, at T skulle frakendes førerretten ubetinget i 2 år. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret. Anklagemyndigheden anførte for Højesteret under henvisning til forarbejderne til straffelovens § 241, at det var forudsat, at normalstraffen for uagtsomt manddrab i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 2 – som i sager om uagtsomt manddrab ved spirituskørsel – som udgangspunkt er ubetinget fængsel i 10-12 måneders fængsel, og at straffen skulle skærpes ud over dette niveau, da kørslen måtte anses for særlig hensynsløs. Højesteret nedsatte straffen til 4 måneders fængsel og tiltrådte, at der skulle ske 2 års ubetinget frakendelse af førerretten. Højesteret udtalte, at T på ulykkestidspunktet som følge af søvnmangel havde befundet sig i en sådan tilstand, at hun var ude af stand til at føre bilen på fuld betryggende måde. T's kørsel var dog ikke en sådan bevidst tilsidesættelse af hensynet til andres sikkerhed, at den kunne karakteriseres som særlig hensynsløs. Højesteret fandt endvidere, at forarbejderne til straffeloven og færdselsloven ikke udelukker, at der ved straffastsættelsen tages hensyn til, at færdselslovens § 54 om manglende føreevne omfatter tilfældegrupper af meget forskellig karakter, hvoraf nogle men ikke alle kan sidestilles med spirituskørsel. Ifølge Højesteret kunne T's kørsel ikke sidestilles med spirituskørsel.

Retten i Århus' dom af 8. januar 2009 (SS 3-2633/2008).

Vestre Landsrets dom af 7. oktober 2009 (S-0157-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 21. december 2009 (PBN 2009-25-0128).

Højesterets dom af 21. maj 2010 (339/2009).

Procesbevillingsnævnet har i 2009 meddelt tilladelse til anke i yderligere to sager med spørgsmål om uagtsomt manddrab ved særlig hensynsløs kørsel.

Retten i Lyngbys dom af 11. september 2008 (SS1-369/2008).

Østre Landsrets dom af 15. april 2009 (S-2722-08).

Tilladelse til anke til Højesteret af 29. juni 2009 (PBN 2009-25-0031).

Højesterets dom af 13. januar 2010 (184/2009).

Retten i Svendborgs dom af 20. februar 2009.

Østre Landsrets dom af 29. juni 2009 (S-722-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. september 2009 (PBN 2009-25-0069).

Anken hævet for Højesteret (245/2009).

Udmåling af bødestraf for overtrædelse af udlændingeloven ved beskæftigelse af filippinsk rengøringshjælp uden opholds- og arbejdstilladelse.

T blev dømt for overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 4, jf. stk. 5, ved i 6 påbegyndte måneder at have beskæftiget en filippinsk kvinde, A, med rengøringsarbejde 3 timer om ugen på T's bopæl, selvom A hverken havde opholds- eller arbejdstilladelse. Byretten havde fastsat bøden til 30.000 kr., landsretten til 60.000 kr. T ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse til Højesteret med påstand om formildelse. Anklagemyndigheden påstod straffen skærpet til en bøde på 120.000 kr. Højesteret henviste til, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 428 af 9. juni 2004 om ændring af udlændingeloven (skærpelse af straffniveaue mv. for ulovlig beskæftigelse af udlændinge), jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg B, s. 2283 f., at hensigten var at skærpe bødeniveaue, således at der i sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 4, skal tages udgangspunkt i en bøde på 10.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned, og således at der i tilfælde, hvor der foreligger skærpende omstændigheder efter lovens § 59, stk. 5 – herunder tilfælde, hvor udlændingen ikke har ret til at opholde sig her i landet – skal tages udgangspunkt i et bødeniveau på 20.000 kr. pr. påbegyndt måned. Højesteret bemærkede, at der ved strafudmålingen således måtte tages udgangspunkt i dette bødeniveau. Under hensyn til det meget begrænsede ugentlige timetal fandt Højesteret, at bødestørrelsen måtte ansættes til 10.000 kr. månedligt. Da en bødefastsættelse på grundlag af antallet af måneder, i en situation som den foreliggende med et meget begrænset månedligt timetal, ville føre til en uforholdsmæssig høj bødestraf, fastsatte Højesteret bøden til 40.000 kr.

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. april 2009 (PBN 2009-25-0345).

U 2010.549 H.

4.2.2. Kære i straffesager

Navneforbud i en sag om narkotikakriminalitet

T blev fremstillet i grundlovsforhør sigtet for overtrædelse af straffelovens § 191 ved besiddelse mv. af 140 gram kokain. En avis, A, og andre medier havde umiddelbart inden grundlovsforhøret offentliggjort T's navn i artikler på internettet og kædet hende sammen med en mulig straffesag om narkotikakriminalitet. Artiklen på A's hjemmeside blev ifølge A læst af 27.902 personer, inden den senere samme dag blev fjernet fra internetavisen. T anmodede under grundlovsforhøret om navneforbud. Byretten fandt betingelserne for nedlæggelse af navneforbud opfyldt, jf. retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 2. Byretten afsagde på anklagemyndighedens begæring tillige kendelse om dørlukning af hensyn til sagens oplysning, jf. retsplejelovens § 29, stk. 3, nr. 4. A og

to af A's journalister kærede afgørelserne til Østre Landsret, der stadfæstede byrettens afgørelser. Begge spørgsmål blev af A og journalisterne med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret. De kærede anførte vedrørende navneforbuddet bl.a., at det ikke ville være en "unødige krænkelse" af T at omtale hendes navn, eftersom offentligheden allerede inden nedlæggelsen af navneforbuddet havde fået kendskab til sagens omstændigheder, herunder T's navn. Højesteret udtalte, at et navneforbud uanset den forudgående offentliggørelse af T's navn i bl.a. aviser på internettet kunne være af væsentlig betydning for T. Højesteret tiltrådte derfor, at den forudgående omtale ikke i sig selv kunne medføre, at der ikke kunne nedlægges et navneforbud. Der var ikke grundlag for at antage, at navneforbuddet var i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 om ytringsfrihed. Herefter, og da Højesteret tiltrådte, at betingelserne for dørlukning var opfyldt, stadfæstede Højesteret landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 25. september 2009 (PBN 2009-25-0093).

U 2010.1427 H.

Skal en forsvarerbeskikkelse ledsages af et rejseforbehold?

Advokaten, A, der har advokatkontor i København, var under en straffesag blevet beskikket for tiltalte T med såkaldt rejseforbehold i medfør af retsplejelovens § 741, jf. § 334, stk. 3. Straffesagen, der drejede sig om et enkelt tilfælde af vold i medfør af straffelovens § 244, blev behandlet ved Retten i Nykøbing F. A havde været forsvarer for T ved to tidligere lejligheder. Østre Landsret stadfæstede beslutningen om rejseforbehold med henvisning til, at der under hensyn til sagens karakter og forventede omfang, herunder forholdet mellem rejseudgifterne og udgifterne til forsvarer i øvrigt, ikke forelå omstændigheder, som kunne begrunde, at beskikkelse skete uden forbehold for rejseudgifter og rejsetid. T kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der stadfæstede landsrettens kendelse.

Retten i Nykøbing Falsters beslutning af 19. oktober 2009 (1-3008/2009).

Østre Landsrets kendelse af 6. november 2009 (S-3035-09).

Tilladelse til anke af 11. december (PBN 2009-25-0156).

Højesterets kendelse af 21. maj 2010 (38/2010).

5. Nævnets virksomhed i 2009 i afdelingen for fri proces

De nye regler om fri proces og dermed etableringen af nævnets afdeling for fri proces trådte som nævnt først i kraft med virkning fra 1. januar 2007.

Nævnet har i 2009 afholdt 35 møder i afdelingen for fri proces.

Nævnet har i 2009 modtaget 1.124 sager vedrørende fri proces.

1.094 sager er blevet afsluttet i 2008. Der var herefter 255 uafsluttede sager ved årets udgang.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag og således ikke er inkluderet i disse tal.

115 sager er blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2009 afgjort 981 sager, der fordeler sig som følger:

	Bevillinger*	Stadfæstelse	Hjemvisning	Fristafslag	Afvisning**	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	188	497	46	18	53	802
Fri proces til appelsager	44	109	4	2	15	174
Genoptagelsesklager	0	4	0	0	0	4
Aktindsigtsklager	0	1	0	0	0	1

*I tallene for bevillinger og hjemvisning indgår også delvise bevillinger eller hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit. I en enkelt sag meddelte nævnet delvis bevilling, delvis hjemvisning. Denne sag er medtaget under bevillinger.

**Gruppen dækker bl.a. over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger, eller hvor ansøgeren har hævet retssagen.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2008 (355 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	20 %
Under 6 uger	37 %
Under 8 uger	48 %
Under 10 uger	57 %
Under 12 uger	63 %
Under 14 uger	68 %
Under 16 uger	76 %
Alle	100 %
Antal sager i alt (273)	

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces er for oktober kvartal 2009 på 10,7 uger, og sagsbehandlingstiden er således uændret fra 2008. Der er tale om et fald på næsten 8 uger i forhold til 2007, hvor den gennemsnitlige sagbehandlingstid var på 18,3 uger. Den meget lange sagsbehandlingstid i 2007 skyldtes i høj grad Procesbevillingsnævnets samlede ressourcemæssige situation i 2007, og nævnet blev i 2008 tilført yderligere ressourcer.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil derfor i 2010 fortsat have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid yderligere.

Antallet af modtagne sager i 2009 var lidt højere end i 2008 og 2007.

5.1. Fri proces til sager i 1. instans

5.1.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 108 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 16 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede under henvisning til, at denne

betingelse ikke var opfyldt, 15 afgørelser og hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen. I 4 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329.

92 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet stadfæstede 74 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, og hjemviste 18 sager. I 29 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 1 af sagerne til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

5.1.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede 574 sager efter retsplejelovens § 328 i 2009.

Nævnet meddelte bevilling i 169 sager, heraf 56 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod. I 3 sager blev bevilling meddelt under henvisning til retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces til ægtefælleskifte efter skiftelovens kap. VI.

Nævnet stadfæstede efter § 328 378 afslag på fri proces, heraf 96 i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 29 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og i 3 sager blev der meddelt afslag til sagsøgeren i retssager om ærekrænkelser, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. I 16 sager blev der meddelt afslag på fri proces i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970.

27 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling, heraf 7 sager under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 3 sager blev hjemvist, idet nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed. Ingen sager blev hjemvist under henvisning til, at sagen var omfattet af retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970.

Af de i alt 574 sager vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 31 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	11	17	0
Erhvervsforhold	0	29	3
Erstatning, personskade	48	87	7
Erstatning, rådgiveransvar	1	1	0
Erstatning, andet*	36	24	3
Familie- og arveret	25	47	1
Fast ejendom	5	10	0
Formueret	10	25	1
Forældremyndighed og bopæl	8	39	5
Injurier	1	4	0
Lejeret	18	37	1
Skatteret	0	4	0
Sociale ydelser	0	7	1
Strafbare forhold	1	3	1
Udlændingeret	0	10	0
Andet	5	34	4
I alt	169	378	27

*Bevillingerne i denne kategori inkluderer 26 sager, hvor nævnet meddelte hel eller delvis bevilling, i et sagskompleks om patentkrænkelser.

5.1.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 46 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 19 sager blev der meddelt bevilling¹. I 27 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. Ingen sager blev hjemvist til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	1	1	0
Erstatningsret, personskade	3	5	0
Erstatningsret, rådgiveransvar	0	1	0
Erstatningsret, andet	1	5	0
Familie- og arveret	0	1	0
Fast ejendom	1	1	0
Forældremyndighed og bopæl	0	1	0
Injurier	0	1	0
Lejeret	6	1	0
Skatteret	0	1	0
Sociale ydelser	2	2	0
Udlændingeret	3	0	0
Andet	2	7	0
I alt	19	27	0

5.1.4. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 3 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. I alle 3 sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag.

¹ Heri indgår også sager, hvor Civilstyrelsen i den påklagede afgørelse tillige havde meddelt afslag på fri proces efter enten retsplejelovens § 325 eller § 328.

5.2. Fri proces til appelsager

5.2.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2009 realitetsbehandlet 10 sager efter retsplejelovens § 325.

Alle sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet stadfæstede under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt, 8 afgørelser og hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen. I 3 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

5.2.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede i 2009 135 sager efter retsplejelovens § 328. Nævnet meddelte bevilling i 37 sager. Nævnet afslog fri proces i 96 sager under henvisning til retsplejelovens § 328. I 3 af sagerne udsprang sagen af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Af de i alt 141 sager blev der i 2 sager også meddelt afslag efter retsplejelovens § 329. 2 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen til fornyet behandling. Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	3	0
Erhvervsforhold	0	3	0
Erstatningsret, personskade	5	8	0
Erstatningsret, andet	1	2	0
Familie- og arveret	6	7	0
Fast ejendom	2	3	0
Formueret	1	3	0
Forældremyndighed og bopæl	20	59	1
Lejeret	2	3	0
Skatteret	0	1	0
Sociale ydelser	0	0	1
Strafbart forhold	0	1	0
Andet	0	3	0
I alt	37	96	2

5.2.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 12 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte fri proces i 7 sager². Der blev i 5 sager meddelt afslag alene i medfør af denne bestemmelse. Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	1	0
Erstatningsret, personskade	2	1	0
Erstatningsret, andet	0	1	0
Erhvervsforhold	1	1	0
Formueret	2	0	0
Injurier	0	1	0
Sociale ydelser	1	0	0
Andet	1	0	0
I alt	7	5	0

5.3. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse

Procesbevillingsnævnet har i 2009 behandlet 4 klager over Civilstyrelsens afgørelse om afslag på genoptagelse. I alle sagerne stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse.

5.4. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2009 behandlet 1 klage over Civilstyrelsens afgørelse om aktindsigt. Nævnet stadfæstede styrelsens afgørelse i sagen.

² Heri indgår også sager, hvor Civilstyrelsen i den påklagede afgørelse tillige havde meddelt afslag på fri proces efter enten retsplejelovens § 325 eller § 328.

6. Konkrete sager, der er afgjort i 2009 i afdelingen for fri proces

Årsberetningen for 2009 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2009.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31 og § 500. Reglerne er medtaget som bilag 5 til årsberetningen.

6.1. Processuelle spørgsmål

6.1.1. Hjemmel/procesrisiko

Aktuel procesrisiko på trods af, at anlagt sag mod Patientskadeankenævnet var stillet i bero på genoptagelse af arbejdsskadesag

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod Patientskadeankenævnet med påstand om anerkendelse af, at klager var blevet påført en patientskade ved en operation. Det fremgik af sagen, at klager havde pådraget sig en arbejdsskade, hvis følger han efterfølgende blev opereret for. Af ansøgningen om fri proces fremgik, at retssagen mod Patientskadeankenævnet for tiden afventede Ankestyrelsens behandling af følgerne efter arbejdsskaden og genoptagelse. Civilstyrelsen meddelte, at styrelsen på det foreliggende grundlag ikke fandt anledning til at tage stilling til klagers ansøgning om fri proces og henviste bl.a. til, at området for retsplejelovens regler om fri proces er borgerlige retssager, der behandles i den borgerlige retsplejes former, og at det ved reglerne om fri proces således er forudsat, at der foreligger en aktuel procesrisiko. Procesbevillingsnævnet kunne ikke tiltræde, at der ikke forelå en aktuel procesrisiko. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 16. december 2009 (PBN 2009-31-0271) (Civilstyrelsen 09-210-15081)

6.1.2. Kompetence

Anmodning om fri proces efter retsplejelovens § 329 til en fogedsag

Klager havde anmodet om fri proces til en fogedsag om fuldbyrdelse af samvær.

Det fremgår af retsplejelovens § 500, stk. 2, at fogedretten kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces. Klagers indtægtsgrundlag oversteg de i retsplejelovens § 500, stk. 2, jf. § 325, stk. 3-5, nævnte beløb. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at betingelserne for at meddele fri proces i medfør af retsplejelovens § 329 ikke var opfyldt. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse³.

Afgørelse af 15. september 2009 (PBN 2009-31-0206) (Civilstyrelsen 09-210-14674)

Værneting i Grønland

Klager, der var ansat i en grønlandsk virksomhed, havde anmodet om fri proces til en sag om erstatning for en arbejdsskade, som var sket i Grønland. Retssagen var ikke anlagt på tidspunktet for ansøgningen. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, jf. stk. 2, nr. 2. Procesbevillingsnævnet fandt, at sagen ville skulle anlægges ved de grønlandske domstole. Retsplejelovens kap. 31 om fri proces omfatter udelukkende sager, der føres ved de danske domstole. Nævnet afviste derfor sagen og henviste til, at ansøgning om fri proces skulle indgives til landsdommeren ved Grønlands Landsret, der på afgørelsestidspunktet var rette myndighed.

Afgørelse af 9. oktober 2009 (PBN 2009-31-0162) (Civilstyrelsen 08-210-12845)

Kompetence til at meddele fri proces til ankesag, hvor Grønlands Landsret havde afsagt dom i 1. instans

Klager havde anmodet om fri proces til en ankesag ved Østre Landsret, hvor der var afsagt dom af Grønlands Landsret i første instans. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning blandt andet til, at klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1. Procesbevillingsnævnet fik ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces) tillagt kompetence til at behandle klager over Civilstyrelsens afgørelser om fri proces truffet efter den 1. januar 2007. Det fremgår af lovens § 13, stk. 1, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Da

³ I fogedsager, hvor indtægtsgrænsen er overskredet, er Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet de kompetente myndigheder til at meddele fri proces efter retsplejelovens § 329.

Procesbevillingsnævnet således ikke har kompetence til at behandle klager over Civilstyrelsens afgørelser om fri proces i sager, der behandles efter den grønlandske retsplejelov, afviste nævnet at behandle klagen over Civilstyrelsens afgørelse⁴.

Afgørelse af 25. november 2009 (PBN 2009-32-0078) (Civilstyrelsen 08-210-11081)

6.1.3. Afvisning som følge af for sent søgt

Ansøgning om fri proces indgivet for sent

Klager havde den 18. marts 2009 indgivet ansøgning til Civilstyrelsen om fri proces til en ankesag vedrørende forældremyndighed. Klager havde anket sagen til landsretten ved ankestævning af 8. februar 2009, og det fremgik af sagens akter, at landsretten ved brev af 17. februar 2009 meddelte klager, at sagen var berammet til hovedforhandling den 22. april 2009. Civilstyrelsen meddelte ved brev af 30. marts 2009 afslag på fri proces i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen. Ved brev af 1. april 2009 indbragte klager afslaget for Procesbevillingsnævnet. Klagen blev modtaget i nævnet den 6. april 2009. Efter praksis er det som udgangspunkt en betingelse for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, jf. § 325, samt efter § 329, at ansøgningen herom er modtaget i tilstrækkelig god tid inden hovedforhandlingen, således at fri procesmyndighederne med rimelighed kan nå at behandle ansøgningen forinden. Da der ikke var oplyst om forhold, der gjorde det undskyldeligt, at ansøgningen om fri proces ikke blev indgivet i tilstrækkelig god tid inden hovedforhandlingen, fandt nævnet allerede af den grund, at der ikke kunne meddeles fri proces i sagen. Nævnet afviste derfor klagen.

Afgørelse af 11. maj 2009 (PBN 2009-32-0293) (Civilstyrelsen 09-210-14156)

⁴ Landsdommeren ved Grønlands Landsret havde på afgørelsestidspunktet kompetence til at meddele fri proces, og afgørelserne kunne efter praksis påklages til Civilstyrelsen.

6.1.4. Sagen forligt

Spørgsmål om fri proces til sag, der var udenretligt forligt, før ansøgningen om fri proces var indgivet

Klager havde den 18. marts 2009 indgivet ansøgning om fri proces til Civilstyrelsen til en ankesag vedrørende forældremyndighed. Den 14. april 2009 meddelte klager landsretten, at parterne havde indgået et udenretligt forlig, hvorefter landsretten afsluttede sagen som forligt. Civilstyrelsen modtog ikke oplysninger fra klager om forliget. Civilstyrelsen meddelte den 22. april 2009 afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2. Civilstyrelsen genoptog efterfølgende sagen og fastholdt ved afgørelse af 4. juni 2009 afslaget på fri proces. I forbindelse med behandlingen af sagen i Procesbevillingsnævnet blev det oplyst, at forligsaftalen mellem parterne var indgået den 23. januar 2009. Nævnet afviste at behandle klagen allerede under henvisning til, at reglerne om fri proces i retsplejelovens kapitel 31 alene finder anvendelse på retssager, der behandles i den borgerlige retsplejes former.

Afgørelse af 14. december 2009 (PBN 2009-32-0022) (Civilstyrelsen 09-210-14158)

6.2. Retsplejelovens § 325

Sagsomkostningerne var uvæsentlige i sag, der blev behandlet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 39 (behandling af sager om mindre krav)

Klagerne havde anmodet om fri proces til en sag vedrørende blandt andet tortgodtgørelse med påstand om betaling af 5.000 kr. Klagernes indtægtsgrundlag på 304.108 kr. oversteg ikke de i retsplejelovens § 325 nævnte beløb. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2, under henvisning til, at styrelsen fandt, at der var tale om en injuriersag, og der ikke forelå omstændigheder, der kunne føre til, at der burde ses bort fra sagens karakter. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse allerede under henvisning til, at omkostningerne ved sagen måtte antages at blive uvæsentlige i forhold til klagernes indtægtsgrundlag, jf. retsplejelovens § 325, stk. 2.

Afgørelse af 2. oktober 2009 (PBN 2009-31-0208) (Civilstyrelsen 08-210-12966)

6.3. Retsplejelovens § 328

6.3.1. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, udsigt til medhold

Delvis fri proces til sag om kompensationskrav

Klager havde anmodet om fri proces til en sag om et kompensationskrav i forbindelse med ophævelse af samliv med påstand om betaling af 449.000 kr. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold til sagen. Civilstyrelsen bemærkede bl.a., at klager ikke på det foreliggende grundlag i tilstrækkelig grad havde godtgjort at være berettiget til et kompensationskrav i den anførte størrelsesorden. Procesbevillingsnævnet meddelte klager delvis fri proces til en påstand om betaling af 100.000 kr., jf. retsplejelovens § 328, og stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse i øvrigt.

Afgørelse af 18. august 2009 (PBN 2009-31-0268) (Civilstyrelsen 09-210-13389)

Fri proces til sag om godtgørelse for manglende ansættelsesbevis

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod sin tidligere arbejdsgiver med påstand om betaling af 6.991,88 kr., som udgjorde manglende løn og feriepenge for en periode, og om betaling af 74.800 kr. i godtgørelse for manglende ansættelsesbevis. Civilstyrelsen meddelte fri proces til påstanden om betaling af manglende løn og feriepenge og afslag til påstanden om godtgørelse for manglende ansættelsesbevis, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, bl.a. med henvisning til, at klager ikke kunne bevise, at hun var berettiget til en godtgørelse i den påståede størrelsesorden. Procesbevillingsnævnet fandt, at betingelserne for at meddele fri proces var opfyldt, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, og fandt i øvrigt konkret grundlag for at meddele fri proces til den fulde påstand om godtgørelse for manglende ansættelsesbevis.

Afgørelse af 22. september 2009 (PBN 2009-31-0262) (Civilstyrelsen 09-210-14514)

6.3.2. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn m.v.

Ikke afslag på fri proces i henhold til retsplejelovens § 328, stk. 1, nr. 5, til klagerne, der var sagsøgt i sagen

Klagerne havde anmodet om fri proces til en sag, hvor de var sagsøgt. Modparten havde indstævnet klagerne med påstand om indfrielse af en kautionforpligtelse i henhold til en af klagerne underskrevet kautionserklæring. Klagerne havde nedlagt påstand om frifindelse. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klagerne kunne få sagen behandlet ved Pengeinstitutankenævnet, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, nr. 5, hvorfor der ikke var rimelig grund til at føre proces. I forbindelse med Procesbevillingsnævnets behandling af sagen blev det oplyst, at sagen var berammet til hovedforhandling 2 måneder senere. Procesbevillingsnævnet fandt, at betingelserne for at meddele fri proces til klagerne, der var sagsøgt, var opfyldt, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, og nævnet meddelte fri proces til klagernes frifindelsespåstand.

Afgørelse af 16. marts 2009 (PBN 2009-31-1074) (Civilstyrelsen 08-210-12350)

6.3.3. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, strafbart forhold

Anmodning om fri proces til sag om tilladelse til at påbegynde et udgangsforløb kunne ikke siges at udspringe af et forsættligt strafbart forhold

Klager, der afsonede en fængselsstraf, havde ansøgt om fri proces til en sag mod Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, med påstand om tilladelse til at påbegynde et udgangsforløb. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens §§ 328 og 329, blandt andet under henvisning til, at ansøgninger om fri proces normalt afslås i sager, der udspringer af et forsættligt, strafbart forhold, som ansøgeren er fundet skyldig i. Procesbevillingsnævnet fandt, at sagen mellem klager og Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, om tilladelse til udgangsforløb ikke kunne siges at udspringe af et forsættligt strafbart forhold. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 6. juli 2009 (PBN 2009-31-0030) (Civilstyrelsen 09-210-14270)

6.3.4. Retsplejelovens § 328, stk. 3

Delvis fri proces til sag vedrørende fastsættelse af erhvervsevnetab

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod Ankestyrelsen med påstand om, at klagers erhvervsevnetab efter en anerkendt arbejdsskade skulle fastsættes til 50 %, subsidiært 40 %. Det fremgik af sagen, at klager den 13. juli 2003 var udsat for en arbejdsskade, der blev anerkendt af Arbejdsskadestyrelsen. Arbejdsskadestyrelsen traf efterfølgende afgørelse om klagers erhvervsevnetab, der blev fastsat til 25 %. Klager påklagede Arbejdsskadestyrelsens afgørelse til Ankestyrelsen, der fandt, at klagers erhvervsevnetab var mindre end 15 %, hvorfor klager ikke havde ret til erstatning. Civilstyrelsen meddelte klager afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at give klager fri proces, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Procesbevillingsnævnet meddelte klager delvis fri proces til en påstand om anerkendelse af et erhvervsevnetab på 25 % og stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse i øvrigt.

Afgørelse af 18. november 2009 (PBN 2009-31-0343) (Civilstyrelsen 09-210-13766)

6.3.5. Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Ikke grundlag for erhvervsafslag til en sagsøgt klager, der havde skrevet en roman

Klager havde anmodet om fri proces til en sag anlagt mod hende af et forlag med påstand om betaling for forlagets arbejde med udgivelsen af en roman. Romanen var endnu ikke udgivet. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, under henvisning til, at sagen var af erhvervsmæssig karakter (bierhverv), og at der ikke forelå omstændigheder i sagen, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervsmæssige karakter. Det fremgik af sagen, at klager, der var 78 år, benævnte sig forfatter, men der var ingen – konkrete – oplysninger, der tydede på, at hun i øvrigt udøvede forfattervirksomhed. Procesbevillingsnævnet kunne i det konkrete tilfælde ikke tiltræde, at klager måtte anses for at udøve forfattervirksomhed som led i et bierhverv. Procesbevillingsnævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 2. februar 2009 (PBN 2008-31-0960) (Civilstyrelsen 08-210-11716)

Ikke grundlag for erhvervsafslag til den del af sag, der vedrørte erstatning for bortvisning

Klager havde anmodet om fri proces til at anlægge sag mod de tidligere bestyrelsesmedlemmer i et holdingselskab (der var gået konkurs) med påstand om erstatning for tab af anparter og erstatning for bortvisning. Det fremgik af sagen, at klager var tidligere stifter, direktør og hovedanpartshaver i holdingselskabet, at klager som direktør blev bortvist i 2004, og at han anlagde sag mod selskabet med påstand om erstatning. Selskabet gik konkurs, og ved udeblivelsesdom blev konkursboet dømt i overensstemmelse med klagers påstand. Klager fik efter det oplyste efterfølgende udbetalt dividende fra konkursboet. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, under henvisning til, at sagen var af erhvervsmæssig karakter, og at der ikke forelå omstændigheder i sagen, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervsmæssige karakter. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse for så vidt angik påstanden om erstatning for tab af anparter. Nævnet kunne derimod ikke tiltræde, at påstanden om erstatning for bortvisning var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og hjemviste denne del af sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 14. december 2009 (PBN 2009-31-0231) (Civilstyrelsen 08-210-13044)

6.4. Retsplejelovens § 331

6.4.1. Tilbagekaldelse - § 331, stk. 6

Tilbagekaldelse af bevilling om fri proces, da forudsætningerne for fri proces var bortfaldet

Procesbevillingsnævnet meddelte den 1. september 2008 klager fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, til en frifindelsepåstand i en sag mod et boligselskab vedrørende ophævelse m.v. af et lejemål. I forbindelse med Procesbevillingsnævnets behandling af sagen indhentede nævnet Civilstyrelsens akter i sagen, hvori bl.a. indgik de økonomiske oplysninger om klager, som Civilstyrelsen havde modtaget fra klagers advokat i forbindelse med ansøgningen om fri proces. Det var bl.a. oplyst, at klager boede alene, hvilket blev lagt til grund ved nævnets afgørelse. Procesbevillingsnævnet blev efterfølgende gjort opmærksom på, at klager boede sammen med sin hustru og derfor ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet foretog herefter høring af klager, som oplyste, at han boede sammen med sin hustru på det tidspunkt, hvor han blev meddelt fri proces. Klager opfyldte således ikke de økonomiske betingelser for fri proces.

Procesbevillingsnævnet tilbagekaldte bevillingen om fri proces, da de forudsætninger, under hvilke bevillingen var meddelt, havde vist sig ikke at være til stede, jf. retsplejelovens § 331, stk. 6.

Afgørelse af 2. februar 2009 (PBN 2008-34-0038)

7. Litteratur om appeltilladelser

Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningssafgørelser?

Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.

Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.

Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.

Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.

Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.

Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.

Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.

Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.

Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.

Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.

Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996, side 23-26, om nævnets praksis i sager om 2. instansbevilling i straffesager, og bilag 8, oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling i forældremyndighedssager, som er realitetsbehandlet i 1996.

Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.

Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1997, side 90-91, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i de straffesager, som landsretterne har behandlet i 1996 og 1997 efter meddelt 2. instansbevilling.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1998, side 96, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i civile sager, hvori der er meddelt 2. instansbevilling i 1996, 1997 og 1998.

Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, Procesbevillinger (GadJura), 1998.

Erik Werlauff i Juristen 1999, nr. 8, side 326-332: Anmeldelse af Ole Dybdahl og Hans Kardel, Procesbevillinger.

Torben Jensen i Højesteret og retsplejen (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.

Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.

Lindencrone og Werlauff i Dansk retspleje, 2. udgave (GadJura), 2000, side 26-28, 296-301, 306-307, 310, 396-397, 542, 547, 629-630.

Bjarne Christensen i Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.

Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, Den særlige Klageret i 60 år, side 380.

Eva Smith i Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.

Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.

Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.

Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?

Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.

Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.
Ejler Bruun, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindencrone Petersen i Fogedsager, 3. udgave (Forlaget Thomson) 2005, side 549-560 og 716.

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 59-60, 76-77, 677-683, 696-699, 724-733, 745-748, 755-764.

Jørgen Jochimsen i Hovedforhandling i straffesager, 1. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 244-245, 349-352.

Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen i Straffeprocessen, 2. udgave, 2008, side 45-51, 788, 792, 806-807, 827, 846-854, 866-867.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 37-47 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.

Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.

8. Litteratur om fri proces

Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.

Frederik Chr. Schydt i Fri proces, 1. udgave, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 1992, side 243-323.

Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 678-687.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 678-707 (kommentar til §§ 325-336).

Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.

9. Bilag

9.1. Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov.

§ 23. Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25. Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer.

§ 26. Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 27. Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.

9.2. Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lovekendtgørelse nr. 1261 af 23. oktober 2007 om rettens pleje fastsættes:

For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Procesbevillingsnævnet

§ 1. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), jf. retsplejelovens § 22, stk. 1. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer under ledelse af nævnets formand, jf. dog §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 22, stk. 2. Ved behandling af klager over afslag på fri proces består nævnet af 3 medlemmer under ledelse af nævnets afdelingsformand, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2. Nævnets formand og afdelingsformand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3. Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan pålægge ansøgeren eller klageren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 3. Ansøgningen eller klagen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4. Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. Modparten underrettes om ansøgningen eller klagen. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5. Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes. Videregivelse af akter fra en anden myndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren eller klageren.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgningssag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8. Formanden og afdelingsformanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 9. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger om appeltilladelse

§ 10. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12. I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af klager over afslag på fri proces

§ 13. I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 15. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 16. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 17. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces tillige underretning til Civilstyrelsen.

§ 18. Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger.

Stk. 2. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 19. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 20. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001.

Vedttaget på Procesbevillingsnævnets møde den 20. april 2007.

9.3. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af apeltilladelse i 2009

Kapitel 36. Anke

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans og af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 5. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt til Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

§ 371. Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372. Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra Sø- og Handelsretten til Højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning på ankeinstansens kontor. Indlevering skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, eller § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 2.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37. Kære

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, såfremt Højesteret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan landsrettens eller Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Kapitel 43 a. Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475. Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b. Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i. Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 8 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53. Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584. Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan særskilt kæres.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger, i auktionssager dog inden 4 uger, efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Kapitel 58. Skifte af fællesbo mv.

§ 664. Anke foregår i overensstemmelse med de om anke fra byret til landsret i andet afsnit givne regler med de lempelser, som følger af forholdets natur.

Stk. 2. Ankestævningen forkyndes såvel for den ankendes modpart som for skifteretten, der på boets bekostning har at drage omsorg for, at der i fornødent fald tages til genmæle.

Stk. 3. Den for skifteretten stedfundne procedure er ikke bindende, og der er endog intet til hinder for, at tillæg til og rettelser i de tidligere påstande fremsættes. Dog kan parterne ikke tilbagekalde de af dem for skifteretten afgivne, skiftebogen tilførte, erklæringer med hensyn til sagens sammenhæng.

Stk. 4. Kære foregår med de lempelser, som følger af ovenstående bestemmelser, efter samme regler som kære til landsret over byrettens afgørelser.

§ 665. Når en i henhold til § 662 iværksat anke har fundet sin afgørelse ved landsret, kan der i reglen ikke ske yderligere anke til Højesteret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om anke til Højesteret gælder de almindelige regler i kap. 36.

Stk. 3. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Bestemmelserne i § 392, stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Kapitel 82. Anke til landsretten

§ 903. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

Kapitel 83. Anke til Højesteret

§ 932. Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1

år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

Kapitel 85. Kære til højere ret

§ 968 a. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91. Sagsomkostninger

§ 1013. Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2-4, § 91, stk. 2-5, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

9.4. Bestemmelser om begrænset appeltilladelse til Højesteret

9.4.1. Lov nr. 536 af 26. maj 2010 om ændring af retsplejeloven mv.

§ 1.

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1053 af 29. oktober 2009, som ændret ved § 1 i lov nr. 1266 af 16. december 2009, § 2 i lov nr. 73 af 26. januar 2010 og § 1 i lov nr. 404 af 21. april 2010, foretages følgende ændringer:

1. I § 371, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.«

2. I § 392, stk. 2, indsættes efter 2. pkt.:

»Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen.«

3. I § 585, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.«

4. I § 665, stk. 1, 3. pkt., ændres »2. pkt.« til: »2. og 3. pkt.«

5. I § 932, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.«

6. I § 973 indsættes efter 2. pkt.:

»Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.«

§ 2.

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1259 af 23. oktober 2007, som ændret ved § 14 i lov nr. 1336 af 19. december 2008 og lov nr. 1265 af 16. december 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 254, 2. pkt., ændres »2. pkt.« til: »2. og 3. pkt.«

§ 3.

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1337 af 3. december 2007, som ændret senest ved § 5 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring:

1. § 121, stk. 1, 3. pkt., affattes således:

»Retsplejelovens § 392, stk. 2, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.«

§ 4.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2010.

Stk. 2. Loven finder anvendelse, når ansøgning om tredjeinstansbevilling indgives til Procesbevillingsnævnet efter lovens ikrafttræden.

§ 5.

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lovens § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. Lovens § 3 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de færøske forhold tilsiger.

9.4.2. Procesbevillingsnævnets pressemeddelelse af 23. juni 2010

Tredjeinstansbevilling til en del af en sag

Folketinget har med vedtagelsen af lov nr. 536 af 26. maj 2010 om ændring af retsplejeloven, konkursloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv. indført mulighed for, at Procesbevillingsnævnet kan begrænse en tilladelse til appel til tredjeinstans til en del af en sag.

Formålet med lovændringen er at fremme, at Højesterets arbejde i endnu højere grad kan koncentreres om kerneopgaven for landets øverste domstol, nemlig at sikre retsenheden og at træffe afgørelse om spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen (principielle sager mv.) eller om andre spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

Loven, der er offentliggjort i Lovtidende den 27. maj 2010, træder i kraft den 1. juli 2010 og finder anvendelse, når ansøgning om tredjeinstansbevilling indgives til Procesbevillingsnævnet den 1. juli 2010 eller senere. Dette gælder uanset om den afgørelse, som der søges om tilladelse til at appellere, er truffet før den 1. juli 2010.

9.5. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

§ 325. Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326. De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

1) i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,

2) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og

3) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i

- a) Advokatnævnet, jf. § 146,
- b) et huslejenævn eller et beboerklagenævn,
- c) et centralt statsligt klagenævn eller
- d) et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces efter stk. 1 og 2 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1 og 2 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen afgjort ved et administrativt nævn eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejeren, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 331. Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i skiftesager fritagelse for sikkerhedsstillelse for skifteomkostninger og, for så vidt udgifterne ikke kan dækkes af boets midler, fritagelse for betaling af vederlag til eventuel medhjælper i boet og andre udgifter ved foranstaltninger, der iværksættes med skifterettens godkendelse.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 6. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332. Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeles retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident (på Bornholm af dommeren). Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

§ 335. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336. Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 4, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

§ 500. Fogedretten vejleder i fornødent omfang den, der ikke møder med advokat, om hans retsstilling.

Stk. 2. Retten kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces, hvis den pågældende har behov for advokatbistand for fogedretten.

9.6. Bekendtgørelse nr. 1116 af 21. november 2008 om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, og §§ 326 og 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6. november 2008, fastsættes:

§ 1. Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 264.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 336.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 46.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4. Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2007. Indgives ansøgningen i december 2009 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2008. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2009.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2009 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1468 af 12. december 2007 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2009.

